

I. juli 2022
moh/22-02532

Til Naturstyrelsen

Amager d. 30. juni 2022

Kommentarer vedr. forvaltningsplanerne for Naturnationalpark Almindingen

Den Danske Dyrlægeforening (DDD) takker for muligheden for at kommentere på udkastet til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Almindingen.

Undtagelse fra Dyrevelfærdsloven

DDD er uforstående overfor ønsket om at søge dispensation fra dyrevelfærdsloven §3 og §9 stk. 1 og 2. Det er DDDs opfattelse at det ikke, som det anføres i høringsbrevet (<https://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/2739a173-3a5f-456e-9904-4926e6064c3b/Bilag%203%20-%20H%C3%B8ringsbrev%20lovforslag.pdf>) til loven er uforholdsmæssigt store udgifter forbundet med at føre tilsyn som loven kræver. Ved brug af moderne teknologi som droner, gps-sendere etc. vil det være muligt at føre det nødvendige tilsyn med dyrene i Naturnationalparker under den gældende dyrevelfærdslov, særligt når der er valgt ikke at udsætte heste permanent.

Ved ikke at søge dispensation fjerner man også en stor del af den kritik, som har været i store kredse i Danmark. Loven bør være ens på begge sider af hegnet.

Positive elementer i forhold til dyrevelfærden i forvaltningsplanen

Dyrlægeforeningen ser positivt på

- At der kun udsættes kron dyr, dåvildt og europæisk bison
- At visse områder fortsat periodisk afgræsses af heste og kvæg
- At der er planlagt fangefolde
- At man vil starte med et lavt græsningstryk
- At der laves faunalommer som giver dyrene mulighed for at søge væk fra de områder, hvor der færdes mennesker, når de finder det nødvendigt
- At besøgende ikke må fodre dyrene
- At der efter 2 år udarbejdes en særskilt analyse af dyrene og dyrevelfærden til vurdering af fremtidige tiltag
- At der ønskes veterinær assistance med udarbejdelse af rapporter til vurdering af dyrenes velfærd

[fLogoOvertekst]

Den Danske Dyrlægeforening | Danish Veterinary Association | Amager Strandvej 60 | DK-2300 København S | +45 3871 0888
E-mail: ddd@ddd.dk | www.ddd.dk

Forvaltningen af de udsatte dyr og uddannelse af medarbejdere

DDD anser dyrevelfærden for at være under pres i forhold til den beskrivelse, som foreligger for forvaltningen af NNP Almindingen særligt i vintermånederne.

Dyrevelfærdsloven i Danmark gør, at vi skal agere langt tidligere end man har gjort i andre lande i forhold til dyrenes velfærd og adgang til foder jf. DCE rapport 425 om rewilding s. 37 og 38, hvor der beskrives tab af kropsvægt på 25% hen over et år og en dødelighed på 30-50% i helårsgræssende projekter i Europa. Det kan på ingen måde accepteres i Danmark, og vi er nødt til at sikre os, at vi griber ind langt tidligere i Almindingen. Det kræver et meget opmærksomt opsyn og en løbende nødvendig regulering af antallet af dyr, herunder udtagning af dyr, som ikke trives.

Uddannelse af medarbejdere/tilsynsførende

Uddannelse af medarbejdere, som tilser dyrene, er essentiel og grundlaget for at en evidensbaseret overvågning af dyrene kommer til at fungere efter hensigten. Disse medarbejdere skal løbende uddannes og der bør ske en kalibrering mellem tilsynsførende i de forskellige Naturnationalparker for at sikre at dyrene bliver bedømt, så ensartet som muligt – særligt med henblik på, hvornår dyrenes velfærd er truet.

Vi kan i almindelige landbrugsbedrifter ofte se landmænd som bliver staldblinde, eller efterhånden får en fejlagtig bedømmelse af, hvad normalen er og derfor får reageret for sent på udfordringer. Det samme vil sandsynligvis ske i NNP, hvorfor det derfor bør fremgå af forvaltningsplanen, hvordan man sikre de tilsynsførendes kompetencer. Det er tillige vigtigt at have protokoller for, hvordan man håndterer forskellige nødsituationer f.eks. hvem tilkaldes til at aflive et tilskadekommet dyr.

Hvilke dyr kan være i helårsgræsning i vintermånederne

Vintermånederne og det tidlige forår er det tidspunkt, hvor dyrene vil være under størst pres. Det er en forudsætning for at have udegående dyr om vinteren eller i vinterlignende vejr at de er i godt huld (dvs. fra huld 3), at de har tyk pels og har adgang til frisk vand samt kan finde et tørt leje jvf. Fødevarestyrelsen og det Veterinære Sundhedsråd ([Udegående dyr \(foedevarestyrelsen.dk\)](https://www.foedevarestyrelsen.dk)). Dyr som kommer under huld 3 bør således udtages og flyttes til andre arealer, hvor de har mulighed for at få supplerende foder. Dette bør præciseres i forvaltningsplanen.

Huld er en del af en bedømmelse af, hvordan et dyr har det, men det er en meget sen indikator på manglende trivsel over længere tid. Det er nødvendigt for at kunne agere proaktivt i forhold til dyrenes velfærd også at inddrage dyrenes adfærd, og hvilke planter de æder, og dermed kunne handle langt hurtigere i forhold til at opretholde dyrenes velfærd. Vurdering af udfyldning af hungergrube kan anbefales til vurdering af et dyrs status, da det er en god indikator på at dyret ikke længere æder som det burde.

Evidensbaseret tilgang til bæreevne og hvor meget foder der er tilgængeligt i vintermånederne til udsatte dyr

”Områdets bæreevne vurderes årligt efter vækstsæsonen på baggrund af vurdering af bestandsstørrelse, tilgængelig fødemængde og gennemsnitlig huldscore s. 55”.

DDD finder det forkert at en vurdering baseres på en gennemsnitlig score. Det er langt vigtigere, hvor stor spredningen på huldet er, og hvor mange dyr som er under huld 3, hvilket bør fremgå af forvaltningsplanen.

En proaktiv vurdering af fødegrundlaget er fint, men desværre viser det danske vejr i efterårsmånederne frem til forårsmåned at være yderst forskellig fra år til år. Så hvad der synes at være af tilgængeligt foder i ultimo september/primio oktober måned kan være ændret markant i november måned. Der er således behov for en løbende vurdering af det fødegrundlaget.

Hjorte og bisoner er hegnede dyr i NNP Almindingen, hvor ejer har ansvar for at der er tilgængeligt foder. Der er behov for at søge et videnskabeligt grundlag for at vurdere hvad foder som er tilgængeligt og hvilken foderværdi det har.

Det tilgængelige fødegrundlag kan ændre sig markant grundet skiftende vejrforhold. Derfor kan det blive nødvendigt med en regulering af bestanden i løbet af vinteren/tidlige forår. Dette bør tillige fremgå af forvaltningsplanen.

Udfordring med parasitter

Området i Almindingen er forholdsvis vådt mange steder og dette vil ifølge forvaltningsplanen sandsynligvis blive yderligere forstærket. Det betyder at parasitter let kan blive en udfordring. Bisonerne på Bornholm er kendt for at have lungeorm og man bør søge veterinær ekspertise i forhold til at lukke den nuværende bestand ud på nye større arealer. Dette for at sikre at uønskede parasitter ikke flyttes fra det nuværende område (Bisonskoven) til hele Naturnationalparken.

Såvel kron dyr som dåvildt kan ligeledes huse en del parasitter og med det forholdsvis lille areal (ca. 1/6 af Naturnationalparken), som er lysåbent og til dels vådt, kan parasitter også blive et problem for hjortearterne. Dette udvikler sig ofte i tider med fødeknaphed, hvor dyrene græsser tættere på deres efterladenskaber. Kron dyr og dådyr har jo ikke som råvildtet mulighed for at søge udenfor Naturnationalparken for at finde føde på f.eks. på landbrugsmarker.

Begynd med lavt dyretryk

DDD ser positivt på den måde Naturnationalpark Almindingen vil forvalte dyrene med en lav belægning i først omgang og lade flokkene udvikle sig efterhånden som de reproducerer sig. Der synes at være stor usikkerhed omkring hvilket dyretryk som er acceptabelt. Her bør man gå videnskabelig til værks med danske undersøgelser til grund.

Udfordringer med bisoner

DDD vil anbefale at man får lavet en veterinær udredning af omkring Bison-bestanden og de udfordringer som har været, før man tilføjer nye dyr. Herunder at sikre sig, at evt. nye dyr ikke medbringer sygdomme, som vi ikke har i Danmark.

Obduktion

Det anbefales at få dyr, som dør på arealet, obduceret før de går til destruktion for at få klarhed over, hvilke udfordringer dyrene har haft og dermed bruge dette i den fremtidige forvaltning.

Såfremt der er spørgsmål eller behov for uddybende forklaring står DDD gerne til rådighed. Henvendelse til undertegnede.

På vegne af Den Danske Dyrlægeforening

Helle Slot

Medlem af interessentgruppen for Naturnationalparker under Miljøministeriet

hs@ddd.dk eller +45 2025 4027